1937 ий 15 СЭНТЬАБРЬ № 65 (349) Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-шамыч, ушныза!

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган

Критикэ дэн самокритикэ—эн тўнг

ВЛКСМ Цэнтральнэ Комитэтын IV Плэнумжо лукмо пунчал-шамыч комсомоллан путырак кугу значэньан улыт. Нуно йатыр жап комсомол организацылаштэ врэдитлэн кийшэ калык тушман-шамычым—троцкист-бухаринский пий тўчам йöршынак кўнчэн луктын пытараш корным ончыктат. Садлан Плэнум пунчал-шамычым комсомолэц шамыч пэш сайэш шотлат. Тидым кызыт мэмнан автономно рэспублик кöргысö районлаштэ эртышэ комсомол актив погынымаш-шамычат пэш раш пэнгыдэмдат. Нинэ погынымаш-шамычын комсомолышто у политичэский нöлталтыш лиймым, комсомолын чумыр пашажымат йатырак ылыштымым ончыктат.

Погынымаш - шамычын трибунышт гыч у йўк шамыч шоктат. Шукэртэ огыл сайлалтшэ самырык активист-шамыч комсомол пашаштэ ситыдымаш-шамычым тўжвак луктыт, тушман-шамычым аралышэ, нунылан полшышо-шамычым разоблачитлат. Морко пэдучилищэ пэлэнсэ комсомол организацин погынымашыштыжэ комсомолэц-шамыч пэнгыдэ критикым шарымыш дэнэ комитэт сэкрэтарь Чэмэковын антипартийнэ пашажым пэш раш тўжвакэ луктыч. Чэмэков пэдучилищыштэ осалланэн кийшэ буржуазнэ националист кашакым аралэн илэн. Шкэжэ эрэак йўн, моральнэ йöршынак пужлэн. Комсомол озанлыкым шалатымашкэ шуктэн. Комсомол погынымаш Чэмэковым тушман корнышт шогалшылан шотлэн комитэт сэкрэтарь гычат, комсомол дэн гычат лукто.

Плэнум пунчал колхозласэ комсомолэц-шамычын активностьыштымат тыгак кўш нöлта. Нуно критик дэн самокритикэн кўлэшлыкыштым утларак умлаш тўнгальыч. Тидым „Кожэрский" колхозысо (Ронгго район) комсомол организацын погынымашыжат раш ончыкта. Колхозласэ комсомол организацэ - шамыч район комсомол комитэт-шамыч ончылан кугу трэбованьым шындаш тўнгалыныт. Нуно воспитаньэ пашаштэ конкрэтнэ, кэчэ йэда полшымым йодыт.

Мэмнан рэспублик комсомол организацыштэ ВЛКСМ Цэнтральнэ Комитэт Плэнумын пунчалжым лончылымаш кызыт кўлэш сэмын кайа манаш нигузэат ок лий. Район комитэт-шамыч ЦК Плэнум пунчалым вэрласэ комсомол организацылаштэ лончылымашкэ альэ сэрьйозно тарванэн огыт ул, йуватылыт. Тидым чыла районыштат ужаш лийэш. Йурин райкомол вэлэ сайнырак мобилизоватлалтын. Чыла тўналтыш организацылашкат ВЛКСМ райком бўро дэн плэнум члэн-шамычым колтэн. Йурин ВКП(б) райком парторг-шамыч дэнэ лўмын совэщаньым эртарэн, нуно комсомол организацылаштэ ВЛКСМ ЦК Плэнум пунчал лончылымашым кўлэш сэмын организоватлаш, комсомолэц-шамычым тушман агэнтур дэнэ кучэдалаш мобилизоватлымаштэ кугу полышым пуат.

IV Плэнумын пунчалжым лончылымаш формальнэ эртымаш огыл. Критикэ дэн самокритикэ эн рўдö вэрыштэ лийман. Комсомолышто тушман-шамычым шалатымашкэ, куклэн лукмашкэ, йўмаш да йўлаштэ шаланымаш дэнэ кучэдалмашкэ критикын чумыр писылыкшым виктараш кўлэш. Вот „комсомолыштo кушыч ўлык шумэш ситыдымэ критик дэн самокритик комсомол кöргыштö калык тушман-шамычын тушман пашаштлан полшэн" манын ВЛКСМ ЦК IV Плэнум шкэ пунчалыштыжэ пэнгыдын ончыктэн. Тидым ушыш пэнгыдын пыштыман да ик минутланат мондыман огыл.

Срэдизэмнэ тэнгыз конфэрэнций

Пытартыш жапыштэ Срэдизэмнэ тэнгызыштэ Итальан войэннэ корабль-шамыч тыныс торговый судна-шамыч ўмбак пиратла кэржалтылыт. Срэдизэмнэ тэнгыз мучко—Гибралтар гыч Дарданэлл мартэ—фашист пират-шамыч, шкэнныштын национальностьыштым лўдын пэтырэн, шукэртэ огыл тугак кок совэт торговый суднам—„Тимирязэв" тэплоходым да „Благоев" пароходым пуртэн колтэвыт.

Срэдизэмнэ тэнгызыштэ фашист разбой Срэдизэмнэ тэнгыз корным кучылтшо чыла элын, эн ончычак Англий дэн Францийын интэрэсыштым пэш куатлын пэра.

Совэт пароход-шамычым пуртэн колтымэк, Совэт правитэльствэ Италийлан протэст нотым колтэн. Тидын дэнэ тудо энэкым тўлаш да титакан-шамычын наказатлаш трэбоватлыш. Совэт ното уло тўньалан Срэдизэмнэ тэнгызыштэ кöн разбойничатлымыжым ончыктыш. Итальан правитэльствэ мут кучымаш дэч лўдын корангаш тöча, совэт нотын титаклымыжым да трэбованьыжым отвэргатла.

Шкэнжын бандит пашажэ уло тўньа ончылан умбакыжэ чараш лэктэш манын лўдын, Италий, тудын дэнэ пырльа Гэрманийат, Срэдизэмнэ тэнгыз конфэрэнцийыштэ участвоватлаш Англий дэн Францийын тэмлымыштым дэнэ кöнэн огытыл.

Тугэ гынат, нунын дэч посна тидэ конфэрэнций Нионэш (Швэйцарий) лийын. СССР, Англий ца Францийдэч посна тидэ конфэрэнцийыштэ Турцийын, Грэцийын, Румынийын, Йэгипэтын, Болгарийын да Йугославийын прэдставитэльышт лийыныт.

Конфэрэнций дэч öрдыштö итальан дэн гэрман фашист-шамыч да нунын агэнтурышт конфэрэнцийым политичэский могыржым пэтыраш, итальан сар ылыштыш-шамычым да нунын гэрман сойузникыштым чараш лукташ тöчышö-шамычын чылаштынымат умшаштым пэтыраш тöчэныт.

Но фашист-шамычын шылтыкыштым Совэт Ушэм прэдставитэльын—в э с эл кокла паша Калык Комиссар М. М. Литвинов йолташын пэнгыдын да рэшитэльнэ выступлэныжэ дэнэ сўмыралтын. Литвинов йолташын ойлымыжэ фашист агрэссор-шамычым титаклымэ акт сэмын шэргылтын.

Конфэрэнцийыштэ Совэт Ушэмын налмэ пэнгыдэ принципиальнэ позицийжэ конфэрэнцин пашаштыжэ положитэльнэ влийаньым ыштыдэ кэртын огыл.

Конфэрэнцийыштэ тыгай пункт-шамыч нэргэш кэлшымашыш шуымо:

1. Кажнэ государствэ шкэнжын тэрриториальнэ вўдлаштыжэ судна-шамыч коштмынлўддымашлыкшым арала.

2. Англий дэн Францийчумыр Срэдизэмнэ тэнгыз мучко торговый корно аралымым шкэ ўмбакышт налыт.

3. Комэрчэский судна атаковатлышэ кэч могай подводно пуш, тудо Испан сарыштэ участвоватлыдымэ государствын огыл гын, подводно сарым гуманизацылымэ нэргэн лондонский протоколышто ончыктымо правилым пудыртышылан шотлалтын, пытаралтшаш.

4. Поснак палэмдалтэш: ты кэлшымаш испан правитэльствын альэ гэнэрал Франкон сар ыштышэ могыр улмо праваштым признатлымаш ок лий.

Договарэш кид пыштымаш 14 сэнтьабрьыштэ лийын.

ПЭЛЭДШЭ РВЭЗЫЛЫК ДЭМОНСТРАЦИИ

12 сэнтьабрьыштэ столицысэ молодьож 23 шо Тўньамбал рвэзэ кэчэ лўмэш эртарымэ дэмонстрацийыш лэктын. Москосо площадь, урэм да пэрэулко-шамыч пайрэм тўсым налыныт.

Эрдэнэ эрак чыла вэрэ ылыжын. Вэсэла да мотор вургэман молодьож столицын шўмышкыжö—Красный площадьыш колонно дэнэ кайашлан прэдприатьэ дэн учрэждэньылашкэ мурэн да куштэн погынэныт.

Площадь мучко Москосо физкультурник-шамыч, самырык планэрист, парашутист, льотчик-шамыч да тэний Пашазэ-Крэсаньык Йошкар армийыш кайшэ столицысэ самырык граждан отрьад, строитлалт шогалыныт.

Мавзолэйын шола шулдырышкыжо Сталин, Молотов, Чубарь, Микойан, Димитров, Хрущэв, Булганин, Швэрник йолташ-шамыч кўзат.

Ончыл мутым каласэн площадьыштэ митингым ВЛКСМ ЦК сэкрэтарь А. В. Косарьэв йолташ почэш.

Косарьэв йолташын пытартыш мутэшыжэ площадь кумдыкэш калык кугу вождь, йöратымэ учитэль да совэт молодьожын тангжэ Сталин йолташ лўмэш овацийыш савырнышэ сово кырымаш шэргылтэш.

Пашазэ-Крэсаньык Йошкар армийыш кайшэ Москосо призывник-шамыч лўмдэнэ Щэрбаков йолташ ойла.

Столицысэ молодьож лўмдэнэ Мэтростройын самырык пашазэ ўдрамаш Фэдорова йолташ шокшын ойла.

Площадь мучко „Интэрнационал" йўк адак уэш шэргылтэш, шуко минут годым „ура" кычкырымаш, саламлымэ йўк шокта. Овацийыш савырнышан сово кырымаш лўшка.

Митинг дэч вара торжэствэннэ марш тўнгальэ. Пиалан сталинский тукым парадым эводно знамэносэц отрьад почэш. Тудын почэш пионьэр колоно кайа. Рвэзэ-шамыч вачышт гоч раңцым сакалэныт, кидыштышт пэлэдыш. Лэнин дэн Сталинын, партий дэн правитэльствэ вуйлатышэ-шамычын сўрэтышт пэлэдыш дэнэ сöрастаралтыныт.

Сталин!

Чыла дэмонстрант-шамыч мавзолэй трибун вэлкэ савырнэныт, саламлат, кучэдалмэ дэн сэнгымаштэ бойэвой знамьэ символ улшо Сталинын лўмжым тачэ рвэзэ дэмонстрант-шамыч пўтынь кугу эл дэнэ пырльа тўжэм гана пачаш-пачаш пэлэшталтэш.

„Тау Сталин йолташлан пиалан рвэзылык вэрч!"

Дэмонстрант-шамыч совэт разведкэ дэн тудын бойэвой вуйлатышыжым шокшын саламлат:

Внутрэннэ паша Сталинский нарком—Николай Иванович Йэжовлан шокшо салам!

Йанлыкланышэ, орышо фашист пий-шамычлан шэмэр-шамычын пэш чот сырэн, ужын кэртдымын ончымышт пэш шуко плакатлаш, лозунглаш, да остроумно сўрэтлаш пэш раш ончыкталтыныт.

— Троцкистско-бухаринский врэдитэль, дивэрсант шпион, айдэм пуштэдышэ-шамычын кодшыштым йöршэш пытаршашын шалатэна!—плакат-шамыч ўжыт.

Тўньамбалэ эн пиалан совэт молодожын чаплэ шэствийышт 3 час утла шуйныш. Совэт молодьож Социалистичэский родинлан да калык-шамычын кугу вождьшо Сталин йолташлан прэданнэ улмыжым да йöратэн шогымыжым, фашист пий—троцкистско-бухаринский да моло шпион дэн дивэрсант - шамычым ужын кэртдымыштым, фашизм ваштарэш, тыныслык вэрч кучэдалшэ, пўтынь тўньа мучко Лэнин-Сталин паша сэнгымыжэ лэкшаш вэрч кучэдалаш бойэвой йамдын шогышо тўньамбал шэмэр колшэн шогымыжым дэнэ уэш адак ончыктыш.

(ТАСС).

Вэлопробэг участник-шамычлан ВЛКСМ ЦК-штэ прийом

9 сэнтьабрьыштэ ВЛКСМ ЦК Комсомольск-на-Амурэ—Моско вэлопробэгыштэ участвоватлышэ - шамычым приниматлэн. 12 ийуньышто эн рвэзэ совэт элысэ 5 физкультурник Москоц вэлосипэд дэнэ лэктыныт. Нуно 85 кэчэ коклаштэ 9500 киломэтрым кайэныт. Вэлосипэд дэнэ толшо-шамыч мутланымаштэ шкэ чаплэ пробэгышт нэргэн каласкалэныт.

Нуно чыланат Пэнзэ заводысо вэлосипэдын эн нэлэ испытанийым сайын кучэн кэртмыжым куанэн палэмдышт.

(ТАСС).

Хроникэ

ССР Ушэм Осоавиахим Цэнтральнэ Совэт Осоавиахимын тошто члэн билэтшамычшым у билэт дэнэ ваштaлташ пунчалын. Билэт ваштaлтымаш 1937 ийыштэ тўнгалэш.

(ТАСС).

129

Ф. Э. ДЗЭРЖИНСКИЙ ШОЧМЫЛАН 60 ИЙ

Рэвольуцийын кӱртньӧ гай рыцарьжэ

11 сэнтьабрыштэ Фэликс Эдмундович Дзэржинский шочмылан 60 ий тэмын.

Дзэржинский 1877 ийыштэ, Российыштэ рэвольуцион движэньэ тӱҥалмэ годым шочын. 17 ийаш Дзэржинский социал-дэмократ кружокыш кошташ тӱҥалэш. Тудо тыштэ Маркс дэн Энгэльсын произвэдэньыштым пэрвой гана палэн налэш. Идалык гыч—1895 ийыштэ самырык Фэликс литовский социалдэмократ организацийыш пура.

1897 ий тӱҥалтышыштэ партий Ф. Дзэржинскийым социал-дэмократ организаций увэан кугу промышлэннэ Ковно олаш колта. Тудо тыштэ пашазэ стачкэ-шамыч организатор лийын.

1897 ийын кокымшо пэлийыштыжэ Дзэржинский пэрвой гана арэстоватлалтэш. Обвинитэльнэ матэрйалыштэ тыгэ ойлалтэш:

„...шкэжым социалистлан шотлэн, олалаштэ пашазэ-шамыч бунтым ышташ тӱҥалыт гын, тунам йалысэ калыкат кынэлэш, тунам правитэльствэ дэнэ, вэс сэмынжэ государь дэнэ кушталтын рэшитлаш да рэспубликым ыштащ лийэш манын ойлэн...“

Дзэржинскийым ик ий нарэ тьурмаштэ, моткоч нэлэ условийыштэ ашнат, тудым тьурэмщик-шамыч кырэныт да игылтыныт. Дзэржинскийым самырык ийготан улмыжлан кӧра кум ийлан Вйатский губэрньыш,—ондакшым Нолинск олаш колтат. Но пэҥгыдэ характэран улмыжлан, полиций дэнэ кэлшыдымаш кэ шумыжлан адак „благонадьожно-шамычым“ „нэблагонадьожныш“ савырымыжлан наказаньэ шот дэнэ тудым 500 киломэтрлан сэвэрыш, Кайгородск сэлаш колтат.

1898 ийыштэ 20 ийаш Фэликс ссылкэ гыч шкэ эҗэжлан тыгэ возэн: „мый шкаланэм изманитлэнат, вашталтат ом кэрт. Мланэм мӧҥгэш пӧртылаш ок лий. Илыш условий мланэм тугай направлэнийым пуэн. Мыйын кучэдалмашэмын мучашыжэ шӱгар гына лийын кэртэш“.

1899 ийыштэ Дзэржинский ссылкэ гыч Вильнош, варажым Варшавыш пылын кайа. Тыштэ Дзэржинский рэвольуционно социал-дэмократ организацийым ыштышаш вэрч пэш чот кучэдалэш.

1900 ий фэвральыштэ Фэликс Дзэржинский адак уэш арэстоватлалтэш. Тудым эн пэрвойжым Варшавысэ цитадэлын 10-шо павильоныштo кучат, Сэдлэцэ тьурмаштэ индырат. Тьурмаштэ ашнымэк, Восточно Сибирыш 5 ийлан ссылкыш колтат. Вильуйскыш каймэ корныштo Дзэржинский кокымшо гана палан пылын куржэш. Тидэ гана Дзэржинский вэс эльыш кайа. Фэликс Эдмундович сэҥаш лийдымаш вий дэнэ пашам ышта.

1905 ийыштэ тудо Варшавыштэ пэш кугу пэрвой май дэмонстрацийым организоватлэн. Дэмонстрацийым йанлыкла расправитлымэ вашталэш Дзэржинский Варшавыштэ всэобщо стачкым организоватла. 1906 ийыштэ Дзэржинский Стокгольм обйэдинитэльнэ сйэздын дэлэгатшэ лийэш, тушто ЦК члэнлан сайлалтэш.

Фэликс Эдмундович ик мыньар жап Пэтэрбургыштo пашам ышта, варажым адакат Варшавышкэ пӧртылэш. 1906 ий пытартышэш Варшавэш арэстоватлалтэш. 1908 ийыштэ адак уэш арэстоватлалтэш да Варшавэ цитадэлын 10-шо павильонышкыжо пэтыралтэ. Тудо тушто пэш нэлэ условийыштэ кучалтэш. 1909 ий мучаштэ Дзэржинскийым Сибирьыш ссылкыш колтат. 7 кэчэ гыч Дзэржинский адакат куржэш да Краковышто илаш тӱҥалэш, тушэчын руш Польшыш толын коштэда.

1912 ий сэнтьабрыштэ Дзэржинский адак уэш арэстоватлалтэш да шылын куржмылан 3 ийлан каторгыш колташ судитлат. Арэстоватлымаш гыч утаралтмэк Москошко толэш, тушто 1916 ийыштэ тудым адак 6 ийлан каторгыш колташ судитлат.

1917 ийсэ рэвольуций гына тудым утара. Рэвольуцийын пламэннэ борэцшэ шэмэрым утарышаш вэрч кугыжан самодэржавийын пэш нэлэ условийыштыжэ, арэст да шыгырэмдымэ шучкылык эрэак улмаштэ кучэдалын.

Фэликс Дзэржинскийым калык лэнинский гварди йын ик эн сай прэдставитэльжэ сэмын пала да йӧрата. Рэвольуцийын чыла рэшайущий этапыштыжэ Лэнин-Сталин партий тудлан эн отвэтствэннэ участкэ-шамычым ӱшанэн пуэн. Большэвик партийын Октьабр дэч ончыч лийшэ VI сйэздыштыжэ Дзэржинскийым партий ЦК члэныш сайлат. Сталин да Свэрдлов йолташ-шамыч дэнэ пырлыа Дзэржинский рэвольуцион штабыш-рэвольуционно комитэтыш пурталтэш. 1917 ий нойабрыштэ ВЧК организоватлалтэш да Дзэржинскийым бэспризорность вашталэш кучэдалмэ чрэзвычайнэ комисс вуйлатымэ постыш шогалтат. Пролэтар рэвольуцийын тушманыштым вурс кид дэнэ пэрышэ Дзэржинский лӱм гай дэч коч чытэн кэртдымэ моло лӱмым буржуазий пиичэн огыл. „Кӱдырчӧ—тэвэ кӧ ыльэ Фэликс Дзэржинский“.

Дзэржинский вэс эл буржуазийын шпион организацийжэ шамычым туп шэҥгэланышт шылтэн шогышо кӧргысӧ контррэвольуцийым—монархист, кадэт, эсэр, анархист, мэньшэвик, бандит, буржуазнэ националист, спэкульант-шамычым чаманыдэ кырэн.

Фэликс Дзэржинский вэс эллас сэ дивэрсант пыжакш дэнэ тудлан ужалалтшэ-шамычым пэш раш ужын да писын шалатэн пытарэн. Граждан сар пытымэк партий Дзэржинскийлан транспорт пашам вуйлаташ пуа.

1924 ийыштэ партий тудым калык Озанлык Высшэ Совэт прэдсэдатэль постыш шогалта. Нойадымо Фэликс рвэзэ социалистичэский промышлэнностьым ышта.

Кугу вождь да шэмэрын учитэльжэ Сталин йолташ тыгэ возэн: „ик шомак дэнэ характэризоватлэн, тидэ шолшо илышым тыгэ каласымэ шуэш: йӱлымаш. Йӧслык дэнэ кучэдалмаштэ йӱлымаш да гэрой отвагэ“.

Контррэвольуцийлан кӱдырчӧ гай лийын шогышо Дзэржинский йолташ пэш пушкыдо да чуткий шӱман ыльэ. Тудо илышым, айдэмым да пӱртӱсым пэш йӧратэн ончэн. Тудо йоча-шамычым утларак йӧратэн.

Дзэржинский 1917 ий гыч мэмнан партий ЦК члэнлан вашталтдэ шога. Тудо кугу Лэнин-Сталин партийын иктылыкшым пудыртышо чыла ваштарэшат чакныдэ кучэдалын. Тудо калык тушман шакшэ троцкист дэн зиновйэвэц шамыч ӱмбак шкэ рэвольуционно тэмпэрамэнтын тул гай шокшылыкшо, туралыкшэ да лӱддымылыкшэ дэнэ кэржалтын.

Фэликс Дзэржинский лэнинско-сталинский партийын тушманыштлан чыташ лийдымын шыдэ улмыжым 1926 ий ийульыштo лийшэ ВКП(б) ЦК плэнумыштo пытартыш гана ойлымаштыжат ончыктэн. Дзэржинский ЦК плэнум трибун гыч пэш чот волноватлэн, тайнышт вэлын. Пламэннэ борэцын шӱмжӧ чытэн кэртын огыл. Фэликс Эдмундович Дзэржинский мэмнан дэч кайыш, но тудын чаплэ образшэ кызытат шэмэрлан шарнэн илаш кодэш. Тудын илышыжэ—миллионлан примэр.

Калыкын тушманжэ-шамыч—фашизмын троцкист бухаринэц шпионжо-шамыч мэмнан эльш капиталиэмым пӧртылташ, шэмэр эксплоатироватлымашым пӧртылташ, совэт калыкын эн сай эргыштым вӱрыштым йоктарэн сэҥэн налмым шупшын налнэшт ыльэ. Чаплэ наркомвнудэльэц-шамыч, Лэнин-Сталинын ӱшанлэ учэникшэ Николай Иванович Иэжовын вуйлатымыжэ почэш, НКВД пашаштэ Ф. Э. Дзэржинскийын бойэвой традицийжым восстановитлэн, шпион пыжакшым да прэдатэль—троцкист, зиновйэвэц, бухаринэц, буржуазнэ националист-шамычым да пролэтар рэвольуцийын чыла моло тушманыштым чаманыдэ тӱжвак луктыт да пытарат.

ЙОШКАР АРМИЙЫШ КУАНЭН КАИЭМ

Йошкар Армий рэдамыш кайаш мланэм кугу пийал. Йошкар Армийыш призыватлымым мый кажнэ кэчын вучэн шогышым.

9 сэнтьабрыштэ мый Йошкар-Ола призывной комиссыш шкэ тазалыкэм ончыкташ толым. Призывной комисс Йошкар Армийыш кайаш йӧршылан шотлыш. Мый пэш куанышым. Йошкар Армий мланэм кугу школ лийэш. Йошкар Армий тӱньаштэ эн вийан.

Кугыжан годсо армийыш молодьож шинча вӱд дэнэ кайэн гын, кызыт Йошкар Армийыш пийалан совэт молодьож уло кумылжо дэнэ куанэн кайа. Йошкар Армий тӱжэм дэнэ рвэзэ-шамычым физичэски пэҥгыдэмда, политик шинчымашыштым нӧлта.

Шукэртэ огыл фашист пират-шамыч совэт „Тимирйазэв“ дэн „Благойэв“ тэплоходым вӱд йӱмак волтэн колтышт. Орышо фашист-шамыч ССР Ушэмым шучко сарыш шупшнэшт. Садлан нуно мирнэ торгово совэт судна-шамычым вӱд йӱмак волтэн колтылыт. Но фашист пий шамычым тыгай тушман пашашт йараш ок код. Нуно мут кучаш шогалталтыт.

Совэт Ушэм ваштарэш фашист Гэрманий дэн Йапон импэриализм сарым йамдылат. Йошкар Армий нунылан шалатышаш отпорым пуаш эрэ йамдэ.

Мый Йошкар Армийыштэ чэстнэ служитлаш тӱҥалам. Йошкар Армийыштэ службо—почотно обйазанность.

Йошкар Армийыш призыватлалтшэ, комсомолэц Рыбаков Н. И.

Йошкар-Ола район, „Изи кокшан“ колхоз.

ИЗАЖЭ ОЛМЭШ ШОЛЬЫЖО

1 сэнтьабрыштэ, 6 шагат да 30 минутыштo, Эгэйский тэҥызыштэ „Благойэв“ параходым вӱд йӱмак пуртэн колтымо годым „Благойэв“ параходын старший рулэвойжо Пэтр Маркович Штэпэнко колэн.

Штэпэнко йолташ 1885 ийыштэ шочын. Бэспартийный. Вӱд транспортышто 27 ий пашам ыштэн. Сай стахановэц лийын. Совэт правитэльствын заданьыжым самотвэржэннэ шуктымыжлан „Знак Почэта“ ордэн дэнэ наградитлалтын.

Пэтр Штэпэнкон колымыжо нэргэн увэр Одэсс портышто пашам ыштышэ тудын родной шольыжо Алэксандр Штэпэнко дэкэ шуын. Тунамак Алэксандр Штэпэнко карабльышкэ налмэ нэргэн Чэрномор пароходствын начальникшылан йодмашым пуэн. Тудо возэ: „Благойэв“ параходын рулэвойжо, мыйын шочмо изам Штэпэнко Пэтрын фашист пират кидэш колымыжо нэргэн шыдылык дэнэ палэн нальым. Фашист-шамычын шакшэ вылазкыштлан вашмутлан мыйым ик судашкэ пашам ышташ колташ Тэндан распорйажэньыдам йодам. Колышо изам олмэш штурвалэш шогалаш да суда шамычым стахановла виктараш шонэм. Мэмнан родиный тушманжэ-шамыч йоҥгылыш лийыт. Совэт морьак-шамыч коммунист партий пумо пашам чэсть дэнэ шуктат да нымогай провокацэ-шамычат мэмнам огыт ӧрыктарэ“.

Чэрномор пароходствын начальникшэ Алэксандр Штэпэнкон йодмыжым шуктэн. Тудо тэҥыз пашам шинча, тидэ кэчылаштак пароходствын ик карабльыштыжэ вэрым налэш.

„Правда“ гыч.

У совэт тэплоходым ышташ кэчаш стипэндийым пуэна

Мэ, Кузнэцово пэдучилищыштэ (Йошкар-Ола район) тунэмшэ-студэнт шамыч фашист пират кашакын „Тимирйазэв“ дэн „Благойэв“ совэт тэплоходым вӱдйӱмак волтэн колтымышт нэргэн уэрым пэш шыдын вашлийна.

Шакшэ разбойник фашист-шамыч Совэт Ушэмым сарыш шупшын пуртынэшт. Садлан тыныс торговый судна-шамычым вӱд йӱмак пуртэн колтылыт. Но фашист-шамыч тидэ прэступлэньыштлан чот наказатлалтыт.

9 сэнтьабрь кэчын лийшэ митингыштэ мэ, орыш о-фашист кашаклан вашмутым пуэн, нунын тарзыштым—бухаринэц, буржуазнэ националист-шамычым йӧршынак палатышашлан рэвольуционно шижмашнам нӧлташ, тунэмын качэствыжым саэмдаш, осоавихим дэн физкультур кружок пашам пэҥгыдэмдаш обйазатлалтына.

Лу дэнэ тэплоход-шамычым ыштащ студэнт-шамыч кэчаш стипэндийым пуэна. Прэподаватэль шамыч кэчаш пашадарыштым ойрэныт. Литвин И. П.

Фашист пират-шамычлан вашмут

„Чолга“ колхоз члэн-шамыч (Морко район) „Тимирйазэв“ дэн „Благойэв“ совэт тэплоход шамычым фашист пират-шамычын вӱд йӱмак пуртэн колтымо увэрым колмэк паша годым пасуэш митингым ыштышт.

Митингыштэ ик йӱк дэнэ эша шуко да кугу у совэт тэплоход-шамычым ышташ кэчаш пашадарыштым пуаш лийыч. Охотин И. Г.

ЧЭМЭКОВ—КОМСОМОЛ ПАШАМ ВРЭДИТЛЫШЭ ТУШМАН

Калык тушман-шамыч—буржуазнэ националист Мухин Н., Йагодаров, молат йатыр жап Морко пэдучилищыштэ шкэныштын тушман пашаштым ыштылыныт, калык туныктымо пашам врэдитлэныт. Нуно шкэ радамышкышт комсомолэц-шамычымат шупцыныт. Комсомол комитэт сэкрэтарь Чэмэков шкэжак нуно дэнэ пэнгыдэ кылым кучэн, нуным эрэак пыдал шогэн. Нунын нэргэн критикым шараш эрыкым пуэн огыл. Садланак Мухиным разоблачатлымэ годым, тудын тушман пашажым пырдыж газэтыш возымо ылат, Чэмэков тидэ номырым ыш луктыкто. Калык тушман-шамычым разоблачатлымашкэ комсомол организацим йоршынат мобилизоватлэн огыл.

Пэдучилищэ пэлэнсэ комсомол организацын погынымашыжэ Чэмэковын повэдэньыжэ нэргэн посна вопросым ончыш. ВЛКСМ ЦК IV Плэнумын пунчалжэ дэнэ воружитлалтшэ комсомолэц шамыч погынымашыштэ критик дэн самокритикым пэш кумдан шарэн, Чэмэковын, посна комсомолэц-шамычын ситыдымашыштым тўжвакэ луктыч.

Комсомол организацын пашажым пужгалшашлан, политический воспитаньым кўрлшашлан Чэмэков йўмашым шарэн, йула шотыштo разлагатлэн моло прэподаватэль - шамычымат тушко шупшын. Тыгай йордымо факт-шамыч ваштарэш рэшитэльнэ кучэдалшаш годым, Голубкинат (ВЛКСМ райком бўро член) полшэн вэлэ шогэн. Тыгак Бурнайэва (ВЛКСМ райкомын инструкторжо) Чэмэковын ик полшышыжо лийын.

Комсомол озанлыкым Чэмэков йоршын пужгалэн. Члэнский взносым шкаланжэ кучылт пытарэн.

Чэмэковын комсомол пашам пужымыжо нэргэн, мораль-йўла шотышто шаланымыжэ нэргэн комсомолэц-шамыч ВЛКСМ райкомлан йатыр увэртарэныт, но райкомол жапыштак кўлэш мэрым ыштэн огыл. Тудо „изи йэн"-шамычын сигналыштлан ўшанэн огыл. Садланак комитэт сэкрэтарым сайлымо годым райкомол сэкрэтарь Дмитрийэв йолташ Чэмэковым сайлаш тэмлыш.

10 сэнтьабрьыштэ эртышэ погынымаш Чэмэковым буржуазнэ националист кашаклан полшышылан, нуным лэвэд шогышылан шотлэн, тыгэ шкэжат тушман корнышт шогалын манын ончыктыш да комитэт сэкрэтарь гычат, комсомол радам гычат лукташ пунчальэ. **А. Рыбаков.**

Марпромсойуз промколхоз-шамычлан культурник йамдылымэ курсым организоватлэн. Сўрэтыштэ: курсант-шамыч заньатыштэ.

Культур паша укэ

„Йошкар пэлэдыш" колхоз пэлэн (Кужэнэр район) йошкар пусак уло. Йошкар пусак вуйлатышэ Булыгин А. Н. шкэ пашажым огэш ыштэ. Колхозникшамыч коклаштэ йўкын газэт лудмаш йоршэш ок эртаралт. **Бул. Йарас.**

Пиоьэр вожатый-шамычын рэспублик совэщаньышт эртыш

10-шо дэн 11-шэ сэнтьабрь кэчылаштэ Йошкар Ола пионьэр пöртэш пионьэр вожатый да школласэ комсомол комитэт сэкрэтарь-шамычын рэспублик совэщаньышт эртыш. Совэщаньышт районла гыч да оласэ школла гыч 60 йэн нарэ толыныт.

Рэспублик мучко школлаштэ пионьэр паша кыймэ нэргэн да пионьэр вожатый дэн комсомол комитэт сэкрэтарь - шамычын ончыклык ыштышаш пашашт нэргэн Кулагин йолташ докладым ыштыш. Тудын почэш школышто йоча-шамычым коммунист шўлышэш воспитатлымэ пашан каймыжэ да ончыкшым йоча-шамычым воспитатлышаш задачэ нэргэн Марий АССР ОНО вуйлатышым олмэштышэ Савицкий йолташ кутырыш.

Социалистический кугу Октьабр пайрэмым чыла школласэ пионьэр отрьад дэн комсомол организацым сайэмдэн вашлийаш совэщаньэ пунчалын. **Ильан Йапык.**

У сайлымэ законым тунэмына

Мэ, Кужмарий пэлэ кыдалаш школын (Ронго район) 7-шэ классыштыжэ тунэмшэ - шамыч „ССР Ушэм Вэрховно Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньым" тунэмаш лўмын кружокым организоватлышна. Кызыт у сайлымэ законым тунэм шогэна. **В.**

Журналым луктыт

Кужмарий пэлэ кыдалаш школын 7 ше классыштыжэ тунэмшэ-шамыч (Ронго район) тылзэш ик кана „Пионьэр" лўман сылнэмутан журналым луктын шогат. Журналыштэ ойлымаш, очэрк да почэламутшамыч пэчатлалтыт. Журнал сўрэт дэнэ сылнэшталтэш. Тидэ журнал тунэмшэ шамычын творчэствыштым вийангдаш кугун полша. **В. Загайнов.**

Пионьэр пашам вийангдыман

Кузнэцово пэдучилищыш (Йошкар-Ола район) у гыч тунэмаш пурышо студэнт шамыч коклаштэ пионьэр-шамыч шуко. Нуным учотыш налын пашам ышташ тўналман ыльэ. Тугэ гынат тидэ жап мартэ пионьэр паша йоршэш ок кой. Пэдучилищыштэ вожатый укэ. Йошкар-Ола райкомол вожатыйым альат ойраш ок шоно.

Тыгай кугу ситыдымашым кызытак тöрлатэн Кузнэцово пэдучилищыштэ пашам сайэмдыман, **Й. Фэдотов.**

О. ЧААДАЙЭВА

Корниловщинэ

1917 ий йиулысо кэчэшамыч дэч вара контррэволюционно буржуазий рэвольуцым шалатышашыжлан лийын элыштэ буржуазий дэн помэщик-шамычын войэннэ диктатурыштым ышташ уло вийжэ дэнэ тыршыш. „Россий кумда власть дэнэ шогалтымэ диктаторым налын шуктымэшыжэ,—монархист да чэрносотэнэц Пуршкэвич ойлэн,—Вэрховный совэтыштэ фронт гыч поктэн лукмо да родинэ вэрч илыштыштым пуаш шонышо руш гэнэрал-шамыч шогаш тўналмэшкышт Российыштэ порадкэ ок лий" (История гражданской войны", 322 стр.).

Диктаторын лўмжым контррэвольуцо пэш вийан кычальэ. Ик жап годым Кэрэнскийым ойлышт, гэнэрал Алэксэйэв нэргэн, адмирал Колчак нэргэн ойлышт. Гэнэрал Корниловым главнокомандуйущийлан шогалтымэкэ, кычалмым чарнышт—лўм муалтэ. „Лўмым" мумэкшэ рэакций контррэвольуционно заговорым тўнальэ. Заговорым август мучашыштэ илышыш пурташ паламдэныт. Тунам, буржуазийын шотлэн налмыжэ почэш, фэвральысэ рэвольуцылан пэл идалык шумо дэнэ пашазэ дэн салтак-шамычын рэвольуционно выступлэньышт лийын кэртшаш шонэныт. Пуйто большэвикшамыч выступлэньылан йамдылалтыныт манын заговорщик-шамыч ойлыштыныт. Нуно фабрик дэн казармлашкэ шкэныштын вэс вургэм чийшэ агэнтыштым колтылыныт, нуныштпашазэ-шамычым выступатлаш ўжыныт. Паламдымэ жапыштэ заговор ыштышэ организацэ-шамыч, йункэр дэн фронтла гыч колтымо поснак „ўшанлэ" офицэршамыч ўмбак энгэртэн, тунамак Пэтроградыштэ Совэт-шамычым шалаташ да большэвик партийын вуйлатышыжэ-шамычым арэстоватлышаш улыт улмаш. Войэннэ положэньым ыштэн, Пэтроградысэ пролэтариат дэн гарнизон ўмбак кэрылташ шонэныт. Пэтроградысэ заговорщик-шамычлан 3-шо имньэшкэ корпусын войскажэ-шамыч полшышаш лийныт.

Заговорщик-шамычын выступатлышаш жаплан кумышо имньэшкэ корпусын войскажэ-шамыч Пэтроград лишнэк лийаш улмаш. Нинэ войска-шамычым вуйлатымашкэ гэнэрал Крымов шогалталтын. Тудо фэвраль рэвольуцо дэч ончыч дворцовый пэрэворотышто талын участвоватлэн. Заговорщик-шамычын планыштышт Кэрэнский да врэмэннэ правитэльствын моло члэнышт лийныт. Пэтроград дэкэ войска-шамыч Кэрэнский дэн Савинков дэнэ кэлшымэ почэш мийэныт. Заговорщик-шамычлан полшышо Врэмэннэ правитэльствэ 25 августышто (7 сэнтьабрь) „Пролэтарий" лўман большэвик газэтым пэтырэн. Тидын дэнэ контррэвольуцын чын цэльжэ дэн планжым массылан увэртарэн шогымым кўрлаш тыршэн. Но „Пролэтарий" олмэш 26 августышто (8 сэнтьабрь) лэкшэ „Рабочий" лўман большэвик газэт чыла пашазэ дэн салтак-шамычлан шкэ обращэньым пэчэтлэн шуктэн.

Большэвик-шамыч контррэвольуцын провокацыжлан сэнгыкташ огыл, пэнгыдын шогаш пашазэ дэн салтак-шамычым ўжыныт.

Пэтроград дэкэ 3-шо имньэшкэ корпусын войскашт лишэммэ годым Врэмэннэ правитэльствэ войэннэ положэньым увэртарышаш да отставкыш лэкшаш улмаш. Контррэвольуционно выступлэньэ талышнымэ ваштарэш большэвик партий вуйлатымэ рэвольуционно массэ-шамыч куатлэ отпорышт лийшашым Кэрэнский дэн эсэр-мэньшэвикшамыч уждэ кодын огыт ул. Тыгай отпор корниловэц-шамыч дэн пырльак буржуазий дэн помэщикшамычын властьыштымат ўштыл шуа. Тыгэ посна, диктаторлан Кэрэнский огыл, а Корнилов пэлэмдалтмэ дэнат Кэрэнский шкэнжым ишалтмылан шотлэн. Тэвэ молан Кэрэнский, Корниловын выступлэньыжэ нэргэн увэрым колмэкшак, шкэ позицыжым йоршэш вашталтэн да „мятэжник" ваштарэш мэрым ыштышаш рэшитэн. Тыгэ Кэрэнский да мэньшэвик-эсэр прэдатэль-шамыч массыштэ шкэныштын пашаштым тöрлаташ пажыныт да нуно (Кэрэнский дэн эсэрмэньшэвик-шамыч) Корнилов ваштарэш кучэдалаш йамдэ улмыштлан пашазэ дэн салтак-шамычым кöндараш шоныныт.

Корнилов Врэмэннэ правитэльствылан шкэнжын öкындымыжым да мятэж корнышт вончымо нэргэн чылалан шинчаш увэртарэн. Корниловлан сойузно посол-шамыч полшэн шогэныт. Эн ончычак английын посолжо Вьйукэнэн полшэн. Корниловын отрьадшэ-шамыч Пэтроградыш мийэныт. Врэмэннэ правитэльствэ могырым поктылмаш дэн прэслэдованьэ улмым ончыдэ, шкэ влийаньыжым пашазэ дэн салтак массыштэ пэнгыдэмдышэ большэвик партийын гына Корнилов ваштарэш шогэн кэртшэ рэальнэ войэннэ вийжэ лийын. Большэвик партий массым Кэрэнский вэрч огыл, а рэвольуцым араlшашлан Корнилов дэн тудын отрьадшэ шамыч ваштарэш выступатлаш ўжын. Казармэ дэн прэдприйатылаштэ пашазэ дэн салтакшамычын митингышт эрталтын. Тушто властьым рэвольуционно пролэтариат дэн йорло крэстьйанствылан кидыш пуаш, пашазэ контролым ышташ, промыш-

(Мучашыжэ 4-шэ могыр.).

130

Йошкар Оласэ VIII-шэ комсомол конфэрэнцын залыштыжэ.

Испан граждан сар фронтлаштэ

(*ТАСС увэртарымэ почэш*)

Восточно (Арагон) фронт

Рэспубликан пэхота Пуэбло Альборт районысо кӱкшака вэрым налэда. Ик мыньар рэспубликан развэдкэ отрьад мӓтэжник-шамычын Вивэль дэль Риошто улшо позицийышкышт шуныт.

Сэвэрнэ фронт

Мӓтэжник шамыч восточно сэкторышто шыгрэмдэн мийат да Сиэрра Баутист кӱкшака вэрым налыныт. Лэон сэкторышто мӓтэжник-шамыч йуж гыч наступлэнийым ыштэныт. Рэспубликан войска Брмагонэсыштэ контратакым ыштэн, мӓтэжник-шамыч чакнэныт. Нунын вэл гыч кольшо да сусыргышо шуко лийын.

* * *

Мӓтэжник-шамычын тэҥгыз вийжэ 9 сэнтьабрьыштэ астурийсэ сэрышкэ бомбардироватлэн.

Картахэн лишнэ шылын коштшо вӱд йымал кок пушым ужмо. Рэспубликан сэрыштэ да войэннэ судаштэ улшо артиллэрий нунын ӱмбак лӱйкалэн. Ик пушшо вӱд йымак кайэн. Тудым вӱд йымак волэн возын манын шотлат.

Китайысэ крэдалмаш

Лондонысо „Таймс" газэт йапоно-китай крэдалмашлан итогым ыштэн воза. Йапоний войэннэ дэйствийлан тыныслык илымэ годым Йапонийыштэ, Манчжоу-Гошто, Крэйыштэ, Сэвэрнэ Китайыштэ да Шанхайыштэ улшо йапон армий гыч 17 дивизий гыч 16 дивизийжым расходоватлэн.

Газэтын шонымыжо почэш, йапонэц шамыч Китайын иктаж могай да фронтыштыжо сэнгашлан ӱшанлык укэ.

Культур-массэ пашам огыт ыштэ

„Чобык" колхозышто (Торйал район) комсомолэц-шамыч колхоз члэн-шамыч коклаштэ культур массэ пашам огыт ыштэ. Колхозышто йӱкын газэтым лудмаш ок эртаралт. Пырдыж газэтат лэктын ок шого. Комсомолэц-шамыч йӱмашкэ шупшылтыныт. Тэвэ 5 сэнтьабрьыштэ комсомолэц Чэмэков Миклай орымэш йӱын.

Комсомол организацын пашажым кызытак молэмдыман, колхозышто культур-массэ пашам кумдан шарэн колтыман.

Май Вэньу.

Сай примэр

Арбан йал совэт вуйлатышэ Лэбэдэв (Йошкар-Ола район) призывник-шамычым призывлан сайын йамдылэн. Призывыш миймэ дэч ончыч чыла призывник-шамычымат санитарнэ шотышто тэргэн да чыла трэбованьым шуктыктэн.

Йалсовэт кӧргыштӧ книга моштыдымо призывник иктат укэ, шагал моштышыжат кокыт вэлэ.

Призывыш чыла призывник-шамычат ончыктымо срокышто толыныт.

Призывник-шамыч вэсэлан, гармонь да Йошкар флаг дэнэ толыныт.

Арбан йал совэт призывэртарымаштэ сай примэрым ончыктыш.

Ларионов.

Воспитатэльнэ пашам начар шындымэ

Кугу Акашэвэ пэлэ ыдалаш школышто (Роҥго район) воспитаньэ пашам начар шындымэ. Тунэмаш тӱҥалмылан йатыр кэчэ эртэн гынат, школышто пионьэр пашам тӱҥалмэ огыл. Школышто пионьэр вожатый альат укэ. Урок пытымэк, канымэ жап годым тунэмшэ-шамыч кушто лийын туштo куржталыштыт. Нуным тӱрлӧ модыш дэнэ модаш организатлышэ иктат укэ.

И. Н. Ласточкин.

Корниловщинэ

(*МУЧАШ*)

лэнностьын важнэ отрасльжэ-шамычым национализоватлаш, помэщик-шамычын мландыштым мландэ комитэтлан пуаш, шолып договор увэртарымашым чын огыллан шотлаш, большэвик партий дэн рэвольуционно организацэ-шамыч ваштарэш рэпрэссийым чараш трэбытлышэ большэвистский рэзольуцо-шамычым луктэдэныт.

Лэнин тудо кэчылаштэ сэрэн: „Мэ кучэдалаш тӱҥгалына, Кэрэнскийын войскажэ сэмынак мэ Корнилов дэнэ кучэдалаш тӱнгалына, но мэ Кэрэнскийлан огына полшо, а тудын лушкыдылыкшым разоблачитлэна" (Лэнин, Сочин., т. XXI, 116 стр.). Лэнин дирэктивым пуэн: „... массэ шамычым шупшын, нуным нӧлтэн, ылыжтэн (а Кэрэнский массэ дэч лӱдэш, калык дэч лӱдэш) Корнилов ваштарэш сарым рэвольуционно ышташ кӱлэш". (Туштак, 119 стр.).

Большэвик-шамычын ӱжмышт почэш Йошкар гвардийыш 25 тӱжэм мартэ пашазэ-шамыч возалтыныт. Нунын кугурак ужашыжым вооружитлаш лийын. Йошкар гвардэйэц шамычым туныкташ 700 инструкторым шогалтымэ. Йошкар гвардий дэн полк-шамычын шукырак ужашышт Корнилов эшэлоным вашлийаш кайэныт. Пашазэ дэн пашазэ ӱдрамаш-шамыч Пэтроград окрэстностьын кажнэ йол тошкалтыш, кажнэ вэршок мландыжэ вэрч огэ дэнэ шогаш Пэтроград воктэн окопым кӱнчэныт, укрэплэньым ыштэныт. Большэвик-агитатор шамыч Корниловын войскашкыжэ лӱддэ мийэныт, войска-шамыч коклаштэ агитацым ыштэн шогэныт, Корниловын шонымашыжым палаш нунын шинчаштым почыныт. Тудо кэчылаштэ рэвольуционно Пэтроградлан Кронштадт активнэ полшэн. пашазэ дэн салтак-шамычлан 2 тӱжэм матрос шамычым колтэн. Массын погынышо рэвольуционно шыдэшкымашлан Корнилов восстаньэ омсам почын. Шыдэшкымаш толкын чумыр эл мучко шарлэн. Контррэвольуций ваштарэш кучэдалашлан чыла вэрэат комитэт-шамыч ышталтыныт, контррэвольуционэр шамыч арэстоватлалтыныт. Большэвик-шамычын влийаньышт мучкак кушкын.

Фронтышто Корнилов гэнэрал оза лиймыжым вашкэ чарнэн. Войска-шамычын кусарымэ нэргэн тудын приказшэ-шамыч шукталтын огытыл, а эн ӱшанлэ (Дэникин, Марков, Романовский, молат) корниловэц-гэнэрал-шамычшэ арэстоватлалтыныт.

3-шо корпусын войскажэ-шамыч Пэтроград воктэн лакэмыныт. Куртньӧ корно пашазэ-шамыч кӱртньӧ корным локтылыныт, нунын кайшашыштым кучэныт, корниловэц-шамычын эшэлоныштым тупикыш пуртэдэн шогэныт. Большэвик агитацийын влийанийжэ почэш корнилов войска шамыч рэвольуционно Пэтроград ваштарэш выступатлымаш дэч отказатлэныт. Ондалэн кондымо горэц-шамычлан обстановкым умылтарымаштэ Киров йолташын инициативыжэ почэш Владикавказ гыч Пэтроградыш толшо мусульман дэлэгацийым колтымаш кугу рольым модын.

Корниловщинэ дэч вара массым мэньшэвик дэн эсэр партий влийанэ гыч утарэн лукмаш процэсс пэс писэ тэмп дэнэ кайэн. „Корнилов восстаньын историчэскэ значэньыжэ лачак тыштэ,—возэн Лэнин,—тудо чрэзвычайнэ вий дэнэ массылан тудо истинэ ӱмбак шинчам почо, кудо эсэр дэн мэньшэвик шамычын соглашатэльский фразышт дэнэ альэ мартэ лэвэдын да лэвэдалтэш, тидланак: помэщик дэн буржуазий к. — д. партий вуйлатымэ дэнэ, да нунын могырышто шогышо гэнэрал дэн офицэр-шамыч организоватлалтыныт, нигунамат колдымо эн осал прэступлэньым ышташ нуно йамдэ улыт да ыштат, Рига олам (а вара Пэтроградым) нэмыч шамычлан пуаш, нунылан фронтым почаш, большэвик полк шамычым лӱэн пытарыкташ, мӓтэжым тӱнгалаш, столицыш „дикий дивизий" вуйлатымэ дэнэ войска шамычым намийаш, тулэч молыланат йамдэ улыт,—тидэ чылажат чыла властьым буржуазий кидыш налшашлан, йалыштэ помэщик-шамыч властьым пэнгыдэмдашлан, элым пашазэ дэн крэсаньык шамычын вӱрышт дэнэ лэвэдаш ыштэлтын". (Лэнин, Сочин., т. XXI, 138—139 стр.).

Корниловщинэ дэч вара совэт-шамыч дэнэ моло массэ организацэ-шамычым большэвизацылымаш процэсс писын кайаш тӱнгальэ. Большэвик партийын влийаньыжэ дэн авторитэтшэ профсойузлаштэ, фабзавкомлаштэ да фронтысо армэйский комитэтлаштэ вийангэ. Корниловщинэ дэч вара, вооружонно восстаньылан йамдылалтмаш, йорло крэстьйанство полшымо дэнэ пролэтариат кидыш властьым налмаш да пролэтар диктатурым пэнгыдэмдымэ нэргэн йодыш-шамыч кэчэ порьадкыш посна вий дэнэ шындалтыч „Чыла власть Совэтлан" лозунг у гыч чэрэтыш шогальэ. „Ындэ тидэ лозунг империализм дэнэ чылтак ойырлымым да власть большэвик-шамыч дэк каймым ончыктэн, совэт шамыч утларакышт кызытат большэвистский лийыныт. Ындэ тидэ лозунг рэвольуцийын пролэтар диктатурыш восстаньэ корно дэнэ лийэммыжым ончыкта. Тулэчат утла, ындэ тидэ лозунг пролэтар диктатурын организоватлымым да тудым государствэнэ оформлэньжым ончыктыш". (Сталин, Вопросы Ленинизма. 10-шо изданьэ. Партиздат, 1934 ий 94 стр).

Отв. рэдактор—
В. В. ЛАЗАРЭВ.

Упол. Марлита А-309. Тираж 2645 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ, М. К